

Sag döwülme

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Sag döwülme SAG DÖWÜLME

Osman Yüksel Serdengeçdi...

Ol "Meskewnama-Öç" atly şygrynda şeýle ýazdy:

*«Atalarymdan galan öç bar ganymda,
Geçmişini s**eýin Bolgaryň, Meskewiň-de,
Doňuz gören ýaly jyny atlanýar duýgularyň
Pesleriň sesini diňlänimde mikrofonda...
Ýöne şuny isleýän, diňe şuny ýatlagyn,
Ýatypdy Ýekaterina, Paltaçynyň goýnunda...»*

Düýn... Milletçi-konserwativ gatlaklarda öňi-ardy görünmeýän
«Meskew duşmançylygy bardy. Seksual aňlatmalar bilen doly,
ýalan-ýaşrykdan hyryn-dykyn taryhy hekgetleri zol-zol orta
oklardylar! «Paltaçy Mämmed paşa-Ýekaterina» ertekisi ýaly...
Ýazyjy Nejdet Sançar Paltaçynyň «çadyrynyň içini» göz öňüne

getirip «hem çuññur ýigrenç duýýandygyny, hem-de jynsy duýgularynyň oýanyandygyny» ýazjak derejede öte geçdi. Nihal Atsyz, Nejip Fazyl, Kadir Mysyrogly ýalylaryň şondan tapawutly ýeri ýokdy. Ezeli rus duşmançylygy zol-zol jynsyýetçi ideologiýadan iýmitlendi nijeme ýyllap... (Şeýle jynsyýetçi, gödek we dowamly sögünip duran türk sagy, diýmäýin diýsem, «jemgyýetçilik ahlagynyň» gaýmagy hasaplanýardy!)

Ine... konserwatiw erdoganlar, yzagalak-fanatlar şular ýaly ideologik sredada ýetişdi.

Şonuň üçin olaryň dilinden «ussat» saýýan Nejip Fazyllary, Kadir Mysyrogullary düşmän geldi...

2019-njy ýyl. ABŞ-nyň döreden «S-400» konfliktnide Erdoganyň Russiýanyň tarapynda çykyş etmegini nähili düşündirip bileris? Bu syýasy pozisiýa sag ganatyň taryhy müddetinde nirä oturýar? Görşümüz ýaly...

Sag (we çep) Erdoganyň syýasy pozisiýasyny analiz etmäge höwessiz. Munuň sebäbi sag ganatyň hakydasynda «ezeli duşman Russiýa» garaýşynyň şindizem saklanyp galandygy ýatyrmy? (Çep ganatyňň Erdogan duşmançylygy-da şu syýasy üýtgeşme babatda selhermeli bermegine päsgel berýär!)

Neoliberalizm syýasaty ýöntemleşdirip, duýguçyl «tribuna janköýerligine» düşürdi!

SAVAŞ ve DOSTLUK

Türk Sovyet ilişkileri

KEMAL ATATÜRK

SEMEN BUDENI

yazan

İbrahim Sırrı Topçuoğlu

- 400 altından S-400-e

Türk sagy Russiýany nämüçin ezeli duşman saýdy?

Osmanly-Russiýa arasyndaky 1877-1878-nji ýyllaryň uruşy (93 jeňi) muňa sebäp görkezilýär. Bolýa diýeli welin...

1908-nji ýylyň iýul rewolýusiýasy (Ikinji meşrutýet) gatnaşyklary gowulandyrdy. Mysal üçin...

Stambulda rus harytlarynyň sergisi açyldy. Russiýa «93 jeňinden» galan 125 million frank kontribusiýasyndan el çekdim. Birinji jahan urşundan öň sadrazam Talat paşa Nikolaý II bilen onuň Krymdaky tomusky köşgünde duşuşyp, ýeň astyndan ýaranlyk teklibini etdi. Enwer paşanyň özem osmanly goşunyny Russiýanyň emrije bermegi teklib etdi. Netije gazanyp bolmady...

Emma. Uly uruş dostluga sebäp boldy: 1917-nji ýylyň Oktýabr rewolýusiýasyndan soň Brest-Litowsk şertnamasy baglaşyldy, Russiýa Anadolydaky basyp alan ýerlerinden çekildi we Karsy, Ardahany, Batumy Osmanla yzyna berdi.

Galyberse-de, Milli-Azat edijilik uruşynda Sowet Soýuzynyň eden altyndyr ýarag kömegini bilmeýän ýok. Sowet hökümetiniň beren ilkinji puluny – 400 külçe altyny Enwer paşanyň agasy Halyl Kut paşa 1920-nji ýylda getirdi. (400 külçe altyndan «S-400»-e geldik!) Soňra müňlerçe tüpeň, top, el bombasy, ok-däri geldi...

Gyzyl Goşunyň guramaçysy Simeon Aralow Ankaradaky ilkinji daşary ýurtly sowet ilçisi boldy. Gyzyl Goşunyň serkerdebaşysy Mihail Frunze Ankara kömege geldi. (Aralow we Frunze 1928-nji ýylda açylan Taksim respublikan memorial kompleksde ýerlerini aldylar!)

Sowet Soýuzy bilen dost-doganlyk we birek-biregiň üstüne çözmazlyk boýunça şertnama baglaşyldy...

Nazillidäki mata fabrigi türk-sowet dostlugynyň bilelikdäki guran zawod-fabrikleriniň biridi.

Ýalan-ýaşryk habarlara garşy sowet «TACC» habarlar agentligi bilen «Anadolu» habarlar agentliginiň arasynda maglumat alyp-berişligi başlandy.

Soňra näme boldy?

Hawa, türk sagy nädip Russiýany ýigrener ýaly boldy, bolduryldy?

TÜRK - SOVYET İLİŞKİLERİ (1920-1953)

KÂMURAN GÜRÜN

TÜRK TARİH KURUMU
kitapyurdu.com

• Meskew duşmanlygy

Ikinji jahan uruşynyň gutarmagy bilen arada duşmançylyk aç-
açan ýüze çykdy...

Aýdylyşyndan... Sowet Soýuzy Türkiýeden Artwin, Kars, Ardahan
liniýasynyň üstündäki araçägi düzetmegi talap edenmiş. Bu
talabyň edilendigi hakdaky ýeke-täk çeşme şol wagtyň
Moskwadaky türk ilçisi (ABŞ-na ýakyn durýandygy bilen
tanalýan) Selim Sarperdi...

Meseläniň özeninde «Sowuk uruş» başlady we ABŞ Türkiýäni Sowet
Soýuzyndan daşlaşdyrmak isledi. «Trumen doktrinasy» we yzyndan
«Marşall kömegi», Koreýa uruşy we Türkiýäniň NATO harby
blogyna alynmagy bilen Türkiýe Sowet Soýuzyndan doly daşlaşdy,
Günbatar blogyna girdi.

Türk sagynda amerikan tarapdarlygy döred8. Çepçiler bilen
žurnal çykaryp, biri-birine «ýoldaş» diýýän türk sagy uly

gyşarmany başdan geçirdi we «Russiýanyň şeýtanlaşdyrylmagy» sagçy syýasatyň iň birinji argumenti boldy. Ýurduň howpsuzlygy gaýgysynyň ýeke-täk sebäbi Russiýa hasaplandy. Ýaşlar biri-birine gyrdyryldy...

Gaýtadan soraýaryn:

Sag ganatyň bu taryhy prosesine göz aýlap, Erdoganyň Russiýa ýakynlaşmasyna nähili baha bermek gerek? Türk sagyndaky bu syýasy döwürmäni görmezlige salyp bolarmy?

Nejip Fazyllar ýeňildi. Respublikaçy kemalistler utdy.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 14.06.2019 ý. Publisistika